

ПОШУК АВТЕНТИЧНОСТІ ЛЮДИНИ ЯК УМОВА ДУХОВНОСТІ

Ольга Чворсюк
Київ

Духовність та моральність в контексті міждисциплінарного підходу характеризуються як два різні поняття. Говоримо про душу, яка виражається через моральність – якість думки, рішення та вчинків, і про дух, який пізнається в рівні духовності людини та як глибинна суть її. Духовність є онтологічною якістю людини, показником ставлення до себе, інших та Бога і передумовою розвитку людини. Дані теми завжди актуальні, тільки з настанням нової епохи набирають інший вигляд, штрихи яких малює сучасність.

Відомий канадський філософ, Чарльз Тейлор, розкриває три головні хвороби нашої доби, які походять зі сутності людини і належать до духовних. Перша - індивідуалізм, який людина унаслідувала, шукаючи свободу від старих моральних цінностей: втрати найвищої мети в людському житті й розуміння смислу в своїй діяльності. Дані цінності онтологічно властиві людині й закріплені історією та культурою. Саме вони забезпечують широкий і необмежений погляд на життя, позбавлений стереотипів щодо сутності людини. Пошук комфорту призвів до такої втрати. Наслідком, на думку сучасного філософа Ч. Тейлора, виступає нарцисизм, який веде людину до зосередженості на собі.

Друга хвороба розвивається на основі першої – це превалювання «інструментального розуму», а саме - досягнення результатів з максимальною ефективністю і мінімальними затратами. За таким сценарієм цінності затьмарюються і ніби привласнюються, а інша людина стає предметом використання та маніпулювання.

Третя - полягає в залежності індивідуального стилю життя від загальної течії, що насправді обмежує свободу. Якщо людина замкнена в своєму індивідуальному просторі, то вона скоріше обере перебування в приватному затишку, користуючись всіма необхідними для цього умовами, створеними суспільством [5,82-88]. Більше того, в контексті третьої хвороби людина маси ототожнює себе з іншими, бажаючи бути «як всі». Вона не намагається пізнати свою цінність, неповторність та оригінальність [1].

Резюмуючи вищесказане, можна стверджувати, що перша хвороба веде до втрати змісту та сенсу життя, друга – до спрощення цінностей, а третя – до втрати свободи [5,88]. Дані недуги необхідно лікувати, розуміючи духовні причини та значення їх.

У світському тлумаченні часто говорять про ідеал, на якому треба будувати фундамент особистості, в результаті чого - невідповідність з ідеалом провокує відчуття нижчості [4,21]. Зрозуміло, що це не одне й те саме, адже йдеться про різні явища: особові зв'язки і відношення до ідеї [4,94]. У пошуках значення людської реалії, за думкою І. Рупніка, важливо не підпорядковувати внутрішню дійсність ідеям чи цілим ідеологіям [3,8] або психологічним концепціям [6,501], а розкрити її так, щоб побачити внутрішню істину людини [3,8].

Саме тому шлях до зцілення людини полягає в пошуку власної автентичності. Той, хто не ставив запитання «хто я?», «для чого живу?», хто у втікає від свободи вибору та відповідальності, той живе несправжнім життям - не автентичний. Найперший крок до автентичності – інформаційне пізнання перешкод.

А. Маслоу стверджує, що багато людей не знають про свій багатий внутрішній потенціал, інші сумніваються або бояться його, ще інші блокують самоактуалізацію звичними стереотипами або чекають «сприятливих умов», деякі настільки залежні від суджень інших. Кульмінаційним моментом є готовність ризикувати та залишити звичні схеми думання й поведінки, навіть якщо приходить помилитись [6,496] і щиро та правдиво «надати ім'я» своїй незрілості [7,117].

Другим кроком становлення людини тим, ким вона може бути – полягає у «прийнятті та інтеграції власного життя» через прийняття позитивних подій минулого та надання сенсу негативним фрагментам своєї історії. Адже змінити можна тільки те, що людина прийняла [7,96-97, 117]. Подорож всередину себе завжди передбачає зустріч з позитивними і негативними сторонами особистості, останні з них містять «заклик бути кращим, тобто там захована ідеальна ідентичність» [7,96-97, 119].

У людини є потреба в перевершенні себе, тобто у трансцендентності, що можна назвати третім кроком до автентичності. Це означає «піднятися над нищим (тваринним) рівнем своєї природи і реалізувати надприродні (трансцендентні) потреби». А також сприймати життя, себе та інших з точки зору мети, а не засобу [2,262]. Така «свобода виходити за межі самого себе» гарантує людині стати митцем свого існування, приймаючи пропозиції життя як можливість розкрити себе й таємні ресурси своєї особистості [7,120].

Отже пошук автентичності особистості є необхідною умовою перед звільненням із сучасних недуг. Даний шлях сягає коренів духовності та моральності людини. Адже кожна людина, яка не пізнає джерела своєї особистості, яка не відважилась стати на цю дорогу, ризикує залишитись у в'язниці власного егоїзму та опинитись перед замкненими дверима власного внутрішнього багатства.

Література

1. Ортега-и-гассет. Х. Восстание масс. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.skmrf.ru/library/library_files/ortega.htm
2. Психологія. З викладом основ психології релігії / Під ред. о. Юзефа Макселона. Пер. з пол. Т. Чорновіл. – Львів: Свідчадо, 1998. – 320 с.
3. Рупнік Іван. Адам та його ребро / Іван Рупнік; пер. М. Прокопович. – Львів : Свідчадо, 1998. – 76с.
4. Рупнік Іван. Коли говоримо людина / Іван Рупнік. – Львів : Свідчадо, 1994. – 283с.
5. Тейлор Чарльз. Етика автентичності. Дух і Літера: [часопис] / Національний університет "Києво-Могилянська академія", Центр європейських гуманітарних досліджень; за ред. Костянтина Сігова. - Київ : Дух і літера, 2001. - № 7-8. - 517 с.
6. Хьелл Л. Теория личности / Л. Хьелл, Д. Зиглер; пер. з англ. С. Меленевская. – СПб.: Питер, 2002. – 608с. (серія «Мастера психологии»).

7. Ченчіні Амедео. Почуття сина / Амедео Ченчіні; пер. з італ. Х. Кричківської – Львів: Місіонер, 2008. – 280с.